

Θέμα : Συνήγορος του Οπλίτη

1. Η προοπτική διεύρυνσης της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη στην περιοχή των Ενόπλων Δυνάμεων με την προσθήκη ενός Βοηθού Συνηγόρου για θέματα οπλιτών βρίσκει απολύτως σύμφωνο τον Νικηφόρο Διαμαντούρο.

2. Σωστό θα ήταν, λοιπόν, να γίνει σχετική συνενόηση με τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας, ενδεχομένως δε και με τον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

3. Η δημοσιοποίηση της προοπτικής από τον Πρωθυπουργό κατά την τελετή εγκατάστασης του Συνηγόρου του Πολίτη (24 Σεπτεμβρίου 1998) θα δημιουργούσε θετικές εντυπώσεις και θα απορροφούσε “μεμψιμοιρίες” που προκάλεσε ίσως η σχετική καθυστέρηση στην εφαρμογή του θεσμού.

4. Επισυνάπτεται το σχετικό σημείωμα της 16.9.1998 για ενδεχόμενη αποστολή στους αρμόδιους Υπουργούς.

Αθήνα, 18 Σεπτεμβρίου 1998

Θέμα : Συνήγορος του Οπλίτη

1. Η λειτουργία του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη αναμένεται να συμβάλλει στη διαμόρφωση μίας νέας σχέσης Πολίτη και κράτους. Είναι πάντως χρήσιμο να συνεχισθεί ο προβληματισμός μας για τις κατηγορίες εκείνες των πολιτών που δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του. Η βασικότερη και ευχερώς διακριτή κατηγορία είναι εκείνη των οπλιτών (όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 του ν. 1763/1998).

2. Στην ελληνική κοινωνία κυριαρχεί η εντύπωση ότι η εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων συνδέεται συχνά με εμφανώς άنيση μεταχείριση των οπλιτών με παραβιάσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων και έλλειψη διαφάνειας. Ο οπλίτης εμφανίζεται έτσι έκθετος σε ανεξέλεγκτες αποφάσεις και πρακτικές.

3. Οι διαρκείς προσπάθειες του Υπουργείου Άμυνας να βελτιώσουν την κατάσταση αυτή, κορύφωση των οποίων αποτελεί αναμφίβολα το πρόσφατο νομοσχέδιο για τις μεταθέσεις του Στρατού, αντιμετωπίζουν εν μέρει μόνον ορισμένα προβλήματα. Εξάλλου, οι εσωτερικές διαδικασίες προστασίας που προβλέπονται στις Ένοπλες Δυνάμεις συνδέονται στην πράξη με τον κίνδυνο “δυσμενών συνεπειών” και, γι’ αυτό, σπανίως αξιοποιούνται από τους οπλίτες. Η κατάσταση αυτή είναι απαράδεκτη σε ένα κράτος δικαίου, γιατί υποβαθμίζει ή ματαιώνει την προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων.

4. Ως πρόσφορο μέσο για την αντιμετώπιση της κατάστασης αυτής θα μπορούσε να αναδειχθεί η ανάθεση της σχετικής αποστολής σε μία ανεξάρτητη δημόσια αρχή. Η αρχή αυτή, απαλλαγμένη από τα ασφυκτικά πλαίσια των Ενόπλων Δυνάμεων (άκαμπτη ιεραρχία, πειθαρχία κ.λπ.), θα συνέβαλε σημαντικά στην καλύτερη προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των οπλιτών.

5. Ο θεσμός του “Συνηγόρου του Οπλίτη” έχει δοκιμασθεί σε ορισμένα ευρωπαϊκά κράτη μετά την εισαγωγή του στη Σουηδία (Militieombudsman). Ιδιαίτερα στην Γερμανία, όπου εισήχθη με συνταγματική μεταρρύθμιση το 1956 (άρθρο 45b Συντ.) ως βοηθητικό όργανο του Κοινοβουλίου (Wehrbeauftragte), ο θεσμός έχει εμπεδωθεί και λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία.

6. Εφόσον κριθεί χρήσιμη η υιοθέτηση της πρότασης, προβάλλουν εναλλακτικά δύο λύσεις :

α. Η πλαισίωση του “Συνηγόρου του Πολίτη” με έναν “Βοηθό Συνήγορο” για θέματα οπλιτών.

β. Η δημιουργία ενός νέου θεσμού (:Συνήγορος ή Παραστάτης του Οπλίτη) κατά το πρότυπο του Συνηγόρου του Πολίτη.

7. Η πρώτη λύση φαίνεται να είναι προτιμητέα, γιατί είναι απλή και εμφανίζει το πλεονέκτημα της γρήγορης υλοποίησης με τη συμπλήρωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου.

Αθήνα, 16 Σεπτεμβρίου 1998

Dis. Γ/Dim/SynigorosOpliti.doc/14.9.98/p.1-2/md/ (Γ10)